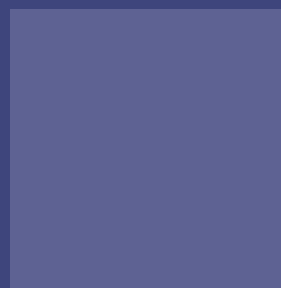

Kultūros ir meno projektų bei procesų stebėsenos ir analizės modeliavimo sistema

Fotografijos sritis

Ekspertinio vertinimo ataskaita

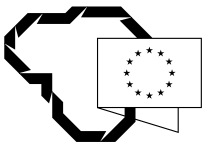

Ši ataskaita yra tyrimo *Stebėsenos, analizės ir modeliavimo sistemos kokybinių rodiklių nustatymas. Fotografijos sritis*, vykdomo siekiant sukurti Kultūros ir meno projektų ir procesų stebėsenos ir analizės modeliavimo sistemą (SAMS), dalis.

Parengė dr. Ieva Mazūraitė–Novickienė

Ataskaita parengta vykdant projektą „Kultūrinės plėtros projektų ir procesų valdymo, stebėsenos ir analizės sistemos sukūrimas ir išbandymas“.

Projektas bendrai finansuojamas iš Europos socialinio fondo lėšų (Projekto Nr. 10.1.1-ESFA-V-912-01-0033).

2014–2020 metų
Europos Sąjungos
fondų investicijų
veiksmų programa

Lietuvos kultūros tarybai priklauso autorių turtinės teisės atgaminti bet kokia forma ar būdu, išleisti ir viešai skelbti (visą ar dalimis), įskaitant padarymą viešai prieinamu kompiuterių tinklais, tyrimą ir visas pateiktas rekomendacijas. Šios informacijos naudojimas galimas mokslo ir nekomerciniais tikslais, nurodant cituojamą šaltinį.

Autorių išreikštas požiūris nebūtinai sutampa su Lietuvos kultūros tarybos.

Turinys

Ataskaita	4
1. Fotografijos srities Proceso ir Projekto apibrėžimas	4
2. Fotografijos srities Proceso ir Projektų nusakymas	12
3. Fotografijos srities raidos apibrėžimas	13
4. Fotografijos srities Proceso ir Projekto vertinimo ir stebėsenos metodai	15
5. Fotografijos srities Proceso ir Projekto poveikis	15
Šaltiniai	16
Santrauka	17
1. Fotografijos srities apibrėžimas.....	17
2. Fotografijos srities veiklų sąrašas	17
3. Fotografijos srities produktų ir paslaugų sąrašas	17
4. Fotografijos srities raidos apibrėžimas	18
5. Fotografijos srities projekto apibrėžimas	18
6. Fotografijos srities raidos kokybės vertinimo kriterijai	20
7. Fotografijos srities raidos kokybės rodikliai.....	21
8. Fotografijos srities projekto kokybės vertinimo kriterijai.....	22
9. Fotografijos srities projekto kokybės rodikliai.....	23

Ataskaita

1. Fotografijos srities Proceso ir Projekto apibrėžimas

1.1. Fotografijos srities apibrėžimas

Fotografija yra nejudžių techninių vaizdų kultūra, kurios subjektai yra kūrėjai (fotografai, menininkai, mėgėjai) ir vartotojai (žiūrovai, adresatai). Fotografijos srities tikslas – aukštos meninės vertės kūryba. Fotografija, kaip technologija, pirmiausia yra apibrėžiama kaip šviesoraštis, t. y. vaizdas išgaunamas šviesos arba kitos elektromagnetinės spinduliuotės atspindėtos ir įrašytos fotojuostelėje, stiklo plokštelėje ar kitame šviesai jautriame paviršiuje arba skaitmeniniame paviršiuje. Medijos sampratai svarbus technologinis slenkstis tarp analoginės (sukurtos šviesai jautrioje juostelėje) ir skaitmeninės fotografijos. Kalbant apie analoginės fotografijos epochą, laikmena, kurioje įrašoma informacija (vaizdas), teorijoje laikoma „indeksu“ arba „pėdsaku“. Vaizdas, įrašytas skaitmeniniame paviršiuje, šio „indeksinio pėdsako“ neturi. Tačiau fotovaizdas, išgautas spausdinant nuotraukas iš negatyvo, nėra originalas, nepaisant meno rinkoje ir kolekcionavimo praktikoje įsitvirtinusių bei vertinamų savalaikio (*vintage print*) ir autorinio atspaudu fenomenų. Tiek analoginė, tiek skaitmeninė fotografija visada yra kopija.

Fotografijos srities ir jos meninės kokybės specifikos apibrėžimui yra labai svarbios trys dedamosios – technologija, praktika ir menas, – kiekviena jų atskirai ir jų dermėje tarpusavyje. Nė viena jų negalėtų būti eliminuota kaip neaktuali, tačiau nė viena jų atskirai ir net dermėje nėra pakankamos nustatant meninę kokybę. Todėl meno kokybės kriterijai neišplaukia tik iš srities apibrėžimo, o pastariesiems nustatyti būtina fotografiją suprasti ir vertinti platesniuose kultūros, politikos, socialiniuose ir ekonominiuose kontekstuose.

Fotografijos srities procesai yra apibrėžiami per technologijos, praktikos ir meno sampratas. **Technologija**, kurios pagrindu teikiamas fotografijos apibrėžimas, yra laike kintantis ir sparčiai besivystantis procesas. Visi fotografijai priskiriami vaizdai yra technologiniai. Todėl, be jau minėto „archajiško“ šviesoraščio, vaizdo atkūrimo technologijų spartus vystymasis fotografijos apibrėžimą labai stipriai išplėtė. Fotografijai gali būti priskiriami vaizdai, ne tik naudojant šviesą atkuriantys akimi matomą tikrovę, bet ir, pavyzdžiui, nuotraukos, kurios atvaizduoja ultravioletiniais, infraraudonaisiais spinduliais ar ultragarsu išgaunamus vaizdinius. Tokiu būdu kaip fotografijas suvokiame galybę techninių vaizdų, kurių ir taikomų moksle, kurių įprastai žmogaus akis nemato, o be vaizdo sunkiai suvokia. Tai, pavyzdžiui, mikropasaulio ar šviesmečiais nuo Žemės nutolusių žvaigždžių atvaizdai. Įdomu, kad, apropriuoti menininkų ir perkelti į kultūrinius diskursus, šie vaizdai išplečia ne tik žmonijos pažinimo procesą, bet ir žadina jos vaizduotę. Į techninių vaizdų aprėptį taip pat patenka dirbtinio intelekto, algoritmų generuojami sintetinio natūralizmo ar abstraktūs vaizdiniai.

Praktika yra kitas svarbus fotografijos srities procesas, kuris maitina fotografijos meną. Plačios technologijos pritaikymo galimybės reiškiasi per įvairias fotografines praktikas. Jos varijuoja nuo nišinio fotofiksacijos taikymo moksle, aukštosiose technologijose, įvairiose ekspertizėse iki plačiai paplitusios profesionalios vartosenos: fotožurnalizmas, reklaminė, mados, meninė fotografija ir kitos profesionalaus fotografavimo paslaugos; taip pat iki mėgėjiškos panaudos – fotovaizdai, produkuojami ir platinami asmeniniais vartotojų tikslais. Fotografinės praktikos yra persidengiančios, besidubliuojančios, bet neretai konkuruojančios tarpusavyje dėl adresato dėmesio. Fotografija kaip menas visada bus susijusi su viena ar keliomis praktikomis. Fotografijos praktikų įvairovė rodo medijos atvirumą, demokratiškumą ir tai, kad fotografas profesionalas nėra vienintelis išimtinai kuriantis (produkuojantis) fotografijas, juolab fotografijos meną. Tačiau **profesionalų kūrybą** nuo mėgėjų skiria sklaidos kokybė ir vertintojų (kritikų) pripažinimas. Fotografo profesionalo kūryba yra eksponuojama ir kaupiama meno muziejuose, profesionaliose galerijose, svarbiose vietose ir tarptautinėse parodose, kūrėjas priklauso profesionalus vienijančios asociacijoms, jo / jos kūrybą vertina ir pripažįsta ekspertai, meno kritikai, profesionalūs vertintojai, kūriniai yra publikuojami aukšto meninio ir kultūrinio lygio leidiniuose. Kitaip tariant, profesionalų kūrybą turi patvirtinti ekspertinis vertinimas. **Mėgėjų kūrybos** sklaidai netaikomas ekspertinis vertinimas.

Menas, arba fotografija kaip menas, yra priešingybė funkicinei reprezentacijai, tokiai kaip, pavyzdžiui, automatinėmis vaizdo kameromis išgauti fotovaizdai. Fotografija kaip menas visuomet yra intencionali, subjektyvi ir kultūriškai koduota. Vaizdo meninę vertę kuria autorius (fotografo, menininko) priskiriamos intencijos, idėjos, emocijos ar kiti diskursiniai pranešimai. Taip pat techniniams vaizdams meninę vertę suteikia aplinkos ir diskursai, kuriuose jie komunikuojami ir platinami, vaizdai perkeliama iš vieno konteksto į kitą. Kultūrinę vertę fotografijoms kuria ir laiko distancija, istoriškumas.

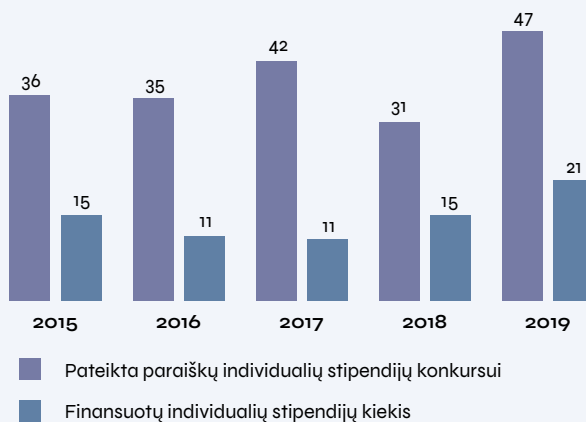
1.2. Fotografijos srities Procesas:

Fotografijos srities **procesas** apibrėžiamas per jo dalyvius:

- kūrėjai ir jų sukuriami produktai (**projektai**) – visų rūšių ir tipų nuotraukos, nuotraukų serijos, parodos, fotoleidiniai, fotofestivaliai;
- įvairių tipų fotografijos procese dalyvaujančios kelių tipų organizacijos: asocijuotos struktūros ir jų veikla, kuriant fotografijos produktus, muziejinės, mokslinės ir archyvų institucijos ir jų kuriami fotografijos produktai, nevyriausybiname sektoriuje veikiančios iniciatyvos, kuriančios fotografijos produktus.

Fotografijos srities kūrėjai – tai visų laikotarpių menininkai ir / arba mėgėjai, kurę / kuriantys fotografijos produktus šia medija. Fotografijos srities raida yra tiesiogiai priklausoma nuo fotografų, jų skaičiaus ir kūrybinio aktyvumo. Kaip parodyta fotografijos srities apibrėžime, fotografijos srities kūrėjai nėra tik profesionalai ir specializuotus diplomus turintys menininkai. Kūrėjo priklausomybę fotografijos sričiai nulemia medijos pasirinkimas konkrečiam kūriniiui sukurti. Fotografijos proceso raidai labai svarbu, kad šia medija kurtų kuo didesnis ir įvairesnis menininkų ratas ir kad tarp kūrėjų vyktų sveika meninių idėjų konkurencija.

Vis dėlto fotografams kūrybinė veikla, ypač jei ji nesusijusi su komercinių paslaugų teikimu, ne visada leidžia generuoti pakankamas pajamas. Labai svarbi šiuo požiūriu yra LKT individualių stipendijų parama menininkų projektams. Vykdamt ilgesnio laikotarpio šio konkurso monitoringą, būtų galima išvelgti kūrėjų aktyvumo tendencijas. Tikėtina, kad intensyviau viešinant LKT individualių stipendijų konkursus, paraiškovų skaičius augtų.

Fotografų aktyvumo teikiant paraiškas LKT individualių stipendijų konkursui 2015-2019 m. rodikliai

Didelė problema šioje srityje kuriantiems menininkams – vangi muziejų rinkinių pildymo šiuolaikinėmis ir istorinėmis fotografijomis veikla, jokie valstybiniai muziejai neformuoja plačios apimties aktualių fotografijos srityje sukurtų produktų kaupimo, tokiu būdu skurdindami savo kolekcijas ir kuriančius menininkus. Iš dalies situaciją kompensuoja keli privatūs kolekcininkai, įsteigę fondus arba privačius muziejus, tokie kaip *Lewben Art foundation*, MO muziejus ar *Tartle* meno centras. Iki šiol gaji ydinga praktika – retai kada mokami autoriniai honorarai fotografams už

dalyvavimą parodose, nuotraukų publikavimą spaudoje, internete. Iš dalies tai, žinoma, susiję su skurdžiais kultūros projektų biudžetais. Daug klausimų kyla dėl fotografijos paveldo apsaugos. Daugelis Lietuvos fotografijos klasikų jau garbaus amžiaus, o archyvų išsaugojimas, katalogizavimas, skaitmeninimas iki šiol yra jų pačių arba jų šeimų rūpestis.

Fotografijos srities Proceso organizacinės struktūros

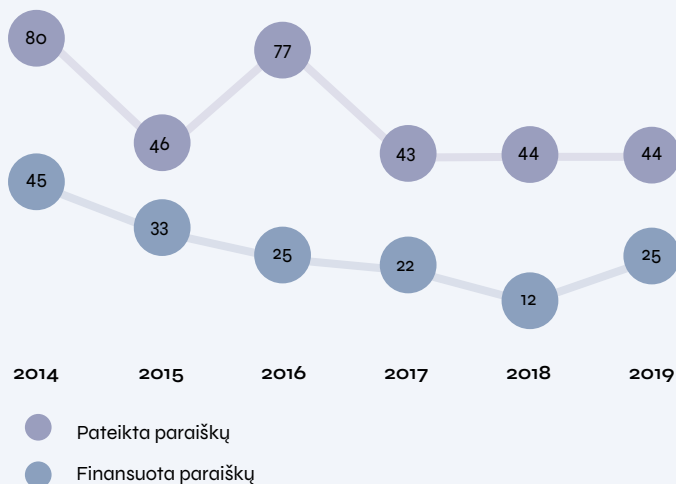
Fotografijos srities raidą veikia įvairios projektus administruojančios ir kuriojančios organizacijos. Jas stebėsenos, analizės ir modeliavimo tikslais tikslinga suskirstyti į tris grupes:

- Fotografų savivalda ir juos vienijančios asociacijos (kūrybinės sąjungos, draugijos, asociacijos),
- Muziejai, archyvai, bibliotekos, fondai, instituciniai kolekcininkai, taip pat savivaldybių pavaldumo kultūros ir meno centrai, kitaip tariant, institucijos, skleidžiančios kūrėjų produktus,
- Nevyriausybinis sektorius, kuris apima kultūros lauke veikiančias menininkų iniciatyvas, nevyriausybines organizacijas, bendruomenių projektus ir kt. nedidelius organizacinius, komercinius darinius, kurie savo raiškos ir veiklos produktu renkasi fotografiją ir jos išvestinius produktus.

Lietuvoje istoriškai fotografijos raidai ir sklaidai didelę reikšmę turi **asocijuotos fotografų organizacijos ir jų savivalda**. Pirmoji fotografijos draugija Kaune buvo įkurta dar 1925 m. ir nuo to laiko asocijuotos draugijos, sąjungos ir kt. savivaldos dariniai atlieka reikšmingą vaidmenį rengiant fotografijos parodas, fotografinius leidinius, rūpinantis fotografų kūrybinėmis sąlygomis, kitaip tariant, veikia fotografijos srities raidą. Ypač svarbi Fotomeno draugija buvo sovietmečiu, o jos įtaka lieka aktuali iki šiandien. Karo ir pokario metais nutrūko buvusių draugijų veiklos tiek Kaune, tiek Vilniuje. Fotografus vienijanti organizacija Lietuvos fotomeno draugija atgimė 1969 metais. Praėjusio amžiaus 7–8 dešimtmečiai – aktyviausias šios draugijos veiklos laikotarpis Lietuvos fotografijos mokyklos klestėjimo metais. Ir šiuo metu Fotomeno draugijos veiklos tęsėja Lietuvos fotomenininkų sąjunga ir jos skyriai Kaune bei Klaipėdoje yra vieni svarbiausių organizacinių darinių, nuo kurių sėkmingos veiklos tiesiogiai priklauso fotografijos meno raida ir sklaida Lietuvoje.

Dominojanti Lietuvos fotomenininkų sąjungos padėtis, žinoma, turi ir neigiamų pusių: į jos įtaką patenka didelė dalis per fondus skirstomų viešųjų finansų¹, skirtų fotografijos srities raidai, stiprėja centralizacija, todėl mažiau galimybių lieka nepriklausomoms iniciatyvoms. Tikėtina, kad situacija pagerės Lietuvos fotomenininkų sąjungai patekus į LKT strateginio finansavimo programą.

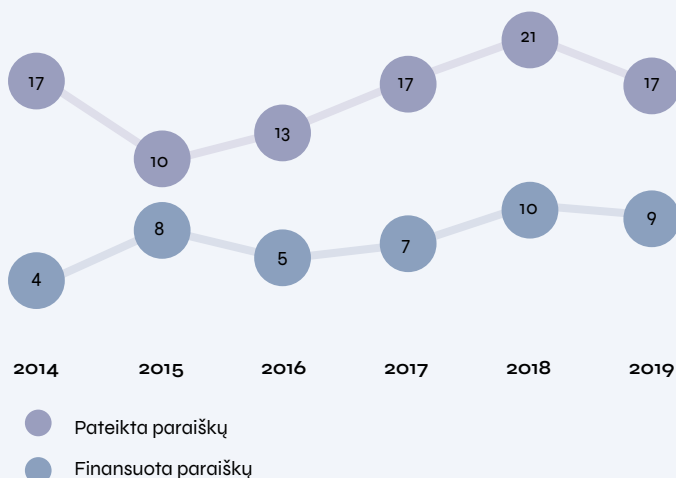
1 Pavyzdžiui, 2019 m. paskirsčius LKT fondo lėšas fotografijos sričiai, daugiau kaip 60 % finansų buvo padalinta asocijuotoms fotografų organizacijoms: Lietuvos fotomenininkų sąjungai, Lietuvos fotomenininkų sąjungos Kauno ir Klaipėdos skyriams, Lietuvos spaudos fotografų klubui.

Asocijuotų struktūrų aktyvumo rodikliai dalyvaujant fotografijos srities ir kitų LKT programų finansavimo konkursuose 2014–2019 m. (pvz., programose Meno kūrėjų organizacijų strateginių programų įgyvendinimas, Sklaida užsienyje, Autorių ir gretutinių teisių apsauga, Menininkų ir kultūros kūrėjų rezidencijos Lietuvoje, Kultūros ir kūrybinės industrijos ir kt.).

Be savivaldos organizacijų, fotografijos procesus veikia dar viena labai svarbi organizacijų grupė, tai **institucinės organizacijos**. Į šią grupę patenka tokios struktūros kaip nacionaliniai, respublikiniai, savivaldybių, žinybiniai, privatūs ir kt. pavaldumo muziejai, miestų ar regionų kultūros / meno centrai, mokslo ir tyrimų institutai, nacionalinės, respublikinės ir savivaldybių bibliotekos, valstybiniai ir privatūs archyvai, stambūs kolekcininkai ir jų kolekcijas reprezentuojančios organizacijos ir pan. Nors ir nevienodai, tačiau visos šios organizacijos išsiskiria stabiliu finansavimu, gera infrastruktūra, neretai išskirtinėmis, techniškai aprūpintomis ekspozicijų salėmis, ilgalaikė veikla, turi žmogiškųjų išteklių, techninę bazę. Tokios institucijos paprastai turi išplėtotas tarptautinio bendradarbiavimo praktikas. Muziejai ir archyvai turi pareigą kaupti kolekcijas, vadinasi, dalyvauti meno kūrinių rinkoje ir sudaryti fotografams sąlygas užsidirbti iš savo kūrybos, tačiau, deja, šios galimybės išnaudojamos labai vangiai. Fotografijos raidai ir fotografijos srityje kuriantiems menininkams ši institucinė bazė yra labai svarbi atrama kūrybos sklaidoje ir komunikacijoje. Neabejotinai aktyvi šių institucijų veikla turi lemiamos reikšmės ir fotografijos procesų tyrimams bei mokslinei analizei. Tokio tipo institucijos turi ilgalaikius stiprius socialinius saitus su vietos bendruomene, todėl nuolatinė aukštos kultūrinės kokybės veikla fotografijos srityje užtikrintų kultūros paslaugų prieinamumą ir tolygesnę fotografijos meno sklaidą ne tik didmiesčiuose, bet ir regionuose, gilesnę integraciją su švietimo sistema, edukacinėmis veiklomis.

Nors muziejų veikla nėra šio tyrimo objektas, tačiau akivaizdu, kad šioje srityje susikaupusios problemos veikia ir fotografijos srities raidą. Šiai labai svarbiai kultūros politikos sričiai trūksta dėmesio, tinkamų finansavimo įrankių, kurie leistų svariau prisidėti ne tik prie fotografijos srities, bet ir kitų vizualiųjų menų procesų. Tenka tik apgailestauti, kad, kaip rodo LTK fotografijos srities finansavimo konkursų 2014–2019 statistika, šių institucijų projektinis aktyvumas yra labai menkas ir nerodantis augimo ar intensyvėjimo, nors jų rengiami projektai išsiskiria aukšta kultūrine verte, administravimo kokybe ir intensyviau laimi finansavimo konkursus.² Tikėtina, kad prie šios paradoksalios situacijos prisideda LKT finansavimo politika. Nors LKT turi atminties institucijoms skirtą atskirą finansavimo programą, visgi joje parodoms (*sic!* svarbiausiai muziejų veiklai) skiriamos labai nedidelės lėšos, jei lygintume su dosniai skatinamu dažnai netvarių vadinamųjų inovacijų kūrimu. Ypač žalinga praktika į vieną konkursinę programą jungti muziejus (tarp kurių esama taip pat labai didelės įvairovės) ir bibliotekas bei archyvus. Tiek bibliotekų, tiek archyvų sričių ekspertai nepajėgūs įvertinti muziejinio projekto sąmatos, organizacinių, vadybinių ypatumų.

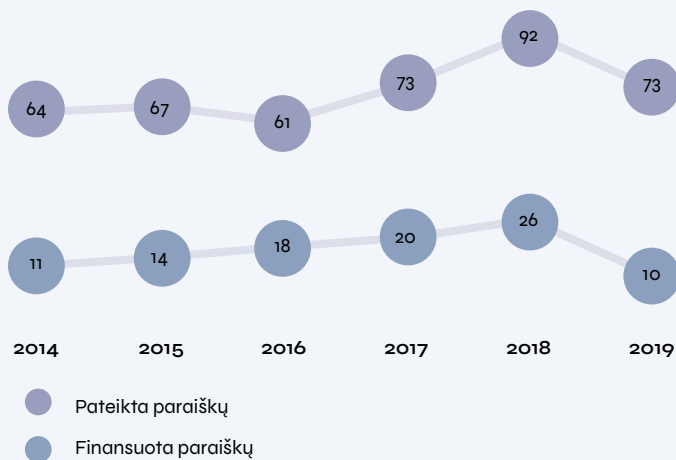

Skaudu, kad, turint tokią gilią fotografijos tradiciją, pasaulinio garso menininkų, nėra aiškios šioje srityje sukurtų produktų kaupimo ir tyrimų politikos. Problemų nesprensdžia net tai, kad Šiaulių Aušros muziejuje veikia specializuotas fotografijos padalinys Fotografijos muziejus. Iki šiol neaiški ir miglota Vito Luckaus fotografijos centro ateitis. Toks institucinis neveiknumas, potencialo ir realios veiklos neatitikimas yra vienos didžiausių fotografijos srities raidos problemų.

Muziejų, archyvų, savivaldybių kultūros centrų, archyvų, bibliotekų, tyrimų institutų, fondų ir kitų kultūros institucijų aktyvumo rodikliai dalyvaujant fotografijos srities ir kitų LTK programų (Atminties institucijos (muziejai, bibliotekos, archyvai): kultūros ir meno sklaida, autorių ir gretutinių teisių apsauga, skaitmeninių kultūros objektų sklaida) finansavimo konkursuose 2014–2019 m.

2 Fotografijos srities konkursams Lietuvos muziejai, archyvai, bibliotekos ir tyrimų institutai 2014 ir 2019 m. pateikė po 17 projektinių paraiškų.

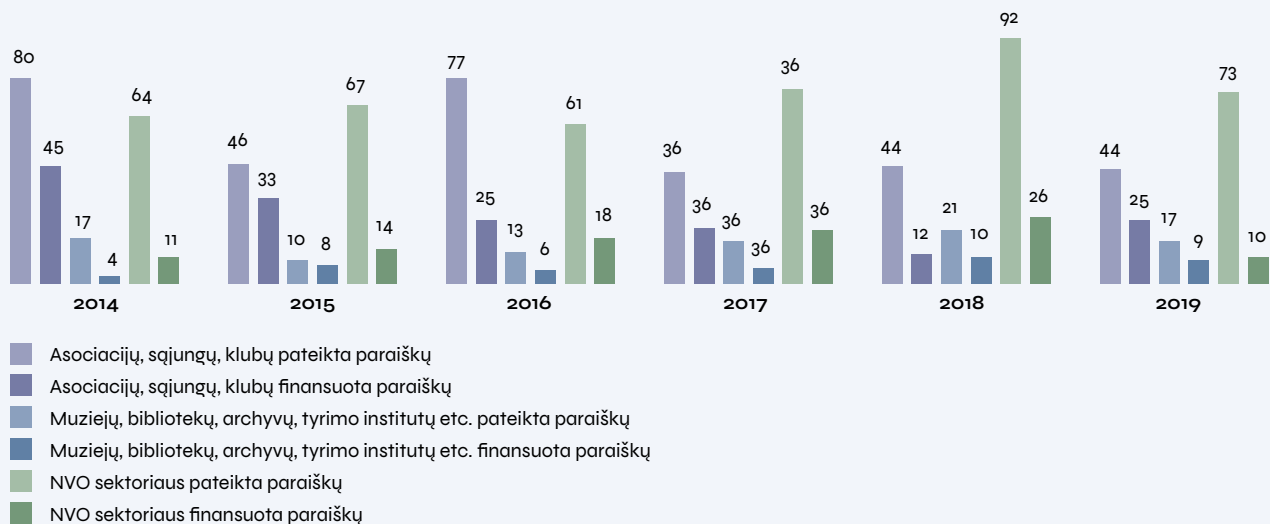
Fotografijos srities procesams taip pat įtakos turi ir **nevyriausybiniis bei privatus sektorius**. Į šią kategoriją patenka asmeninės fotografų iniciatyvos, jų įsteigtos VŠĮ ar kitos individualios veiklos formos, nepriklausomos galerijos, privatūs fondai, bendruomenių iniciatyvos ir daug kitų lanksčių meninės, organizacinės veiklos formų. Ši grupė išsiskiria dideliu aktyvumu, greitu prisitaikymu prie kintančių sąlygų, geogra-

finių paplitimu į regionus ir kultūrine įvairove, tačiau kartu ir finansiniu, infrastruktūros netvarumu, kaip ir didelėmis sukuriamų produktų meninės kokybės *žirkėmis*. Nepaisant aktyvaus projektų rengimo ir dalyvavimo finansavimo konkursuose, nevyriausybiniio sektoriaus laimimų konkursų dalis yra menkiausia.³ Nevyriausybiniame sektoriuje savarankiškai veiktas vykdo nemaža dalis kūrėjų, tačiau dėl netvaraus finansavimo, ribotų žmogiškų ir infrastruktūrinių išteklių šios veiklos yra labai pažeidžiamos, retai gali dalyvauti didelio ilgalaikio išpareigojimo ar nuosavo finansinio indėlio reikalaujančiose projektuose.

Nevyriausybiniio ir privataus sektoriaus aktyvumo rodikliai dalyvaujant fotografijos srities ir kitų LKT programų (Sklaida užsienyje, Autorių ir gretutinių teisių apsauga, Menininkų ir kultūros kūrėjų rezidencijos Lietuvoje, Kultūros ir kūrybinės industrijos ir kt., Pilietinis ugdymas ir atminties įprasminimas: „Globalios Lietuvos“ idėjos sklaida, Menas žmogaus gerovei, Medijų ir informacinio raštingumo skatinimo projektai, Mėgėjų menas: mėgėjų menas, Lietuvos valstybės atkūrimo šimtmetis, Ugdymas kultūra: vaikų ir jaunimo kultūra, Etninė kultūra ir kultūros paveldas: Etninė kultūra ir nematerialus kultūros paveldas, Tolygi kultūrinė raida, Kūrybinės bendruomenių iniciatyvos: kūrybinės bendruomenių iniciatyvos ir kt.) finansavimo konkursuose 2014–2019 m.

3 Pavyzdžiui, 2014 m. NVO pateikė LKT fotografijos srities konkursams 64 paraiškas, iš kurių finansuota tik 11, 2018 m. – pateiktos 92 paraiškos, finansuotos 26.

Fotografijos srities procese veikiančių organizacijų aktyvumo LKT konkursuose 2014–2019 m. rodiklių palyginimas.

1.3. Fotografijos srities Proceso veiklos

Kaip fotografijos procesai yra reprezentuojami ir komunikuojami visuomenei, t. y. adresatui. Procese veikiančios menininkai, naudojantys fotografiją kaip savo vizualinės ir konceptualios raiškos priemonę, vykdo šias veiklas:

- kūrybinis procesas (meno kūrinių produkavimas ir prodiusavimas);
- kūrybos procesų ir produktų komunikavimas ir sklaida (parodos, knygos, pristatymai, festivaliai, rezidencijos ir kt. kultūrinės raiškos formatai);
- kūrybos procesų (produktų) tyrimai ir kaupimas (kritika, menotyrinė analizė, teorija, moksliniai tyrimai, archyvavimas, kolekcionavimas);
- kūrybos procesų (produktų) komercializacija, dalyvavimas atviroje meno rinkoje (meno galerijų, agentūrų, aukcionų tinklas, meno kūrėjų / produktų reitingavimas ir indeksai).

1.4. Fotografijos srities Proceso veiklomis kuriami produktai

Fotografijos srities **produktai**: nuotraukos (visų rūšių negatyvai, visų rūšių ir tipų atspaudai, skaitmeniniai atvaizdai), nuotraukų parodos (ekspozicijos tam pritaikytose, specializuotose viešosiose erdvėse ir virtualios parodos), fotografiniai leidiniai (albumai, fotoknygos, atspausdinti ir virtualaus pavidalo fotopasakojimai), fotografijos festivaliai (Fotografų seminaras Nidoje, fotografijos festivalis „Kaunas photo“, kiti fotofestivaliai, specifinis tik fotografijos sričiai būdingas festivalinės kultūros žanras – portfolio peržiūros).

2. Fotografijos srities Proceso ir Projektų nusakymas

2.1. Profesionaliosios fotografijos srities kūrybos (profesionalių kūrėjų, teoretikų, auditorijos ir kita) atžvilgiu

Fotografijos procesuose veikia ir produktus kuria platus ratas profesionalų: fotožurnalistų, reklaminės, mados fotografijos kūrėjų, meninės fotografijos ir kitas profesionalaus fotografavimo paslaugas teikiančių kūrėjų. Jų sukuriami produktai – nuotraukos – dalyvauja kompleksiniuose komunikaciniuose diskursuose. Profesionalių kūrėjų kūryba stebima, analizuojama, tyrinėjama kuratorių, menotyrininkų, teoretikų ir kolekcininkų, ji patenka į tolesnius (antrinius) komunikacinius diskursus. Auditorija dažniausiai yra galutinis sukuriamo produkto vartotojas ir adresatas. Tiek fotografijos tyrėjai, tiek vartotojai dažniausiai nėra specifiniai, jie bendri kultūros lauko veikėjai, aktualūs visų menų atstovams.

2.2. Mėgėjų kūrybos (kūrėjų, auditorijos ir kita) atžvilgiu

Fotografijos medija – atvira ir demokratiška. Dėl nuolatinio technologinio tobulėjimo ir prisitaikymo prie vartotojų poreikių ji yra patraukli plačiam kūrėjų ratui ir jos naudojimas nepamatuojamu mastu auga. Dėl tokio masinio paplitimo akivaizdu, jog fotografijas kuria ir aukštos meninės kokybės gali pasiekti nebūtinai profesionalūs fotografai, bet ir mėgėjai. Ne veltui greta profesionalius fotografus vienijančių asociacijų lygiai taip pat gajį fotomėgėjų draugijų veiklos tradicija. Ypač jų gausa ir aktyvumas išaugo dėl bendruomenių, susiburiančių socialiniuose tinkluose. Neretai nutinka taip, kad per intensyvią praktiką ir domėjimąsi fotografijos technika mėgėjų kūryba virsta profesionalia. Kaip ir profesionalai, mėgėjai dažniausiai fotografijas kuria komunikacijos su auditorija tikslais. Tačiau, kalbant apie mėgėjišką fotografiją, svarbu atkreipti dėmesį į abipusį kūrėjo ir auditorijos artimumą, kitaip tariant, tiek kūrėjas, tiek žiūrovas nesunkiai keičiasi vaidmenimis. Mėgėjiškos kūrybos sklaidai netaikomas ekspertinis vertinimas.

2.3. Vizualiojo meno kūrybos (kūrėjų, teoretikų, auditorijos ir kita) atžvilgiu

Fotografija yra vizualiųjų menų sritis, kurios kūrėjai, vertintojai ir auditorija veikia viename lauke su kitais menais: daile, tarpdisciplininiu menu, kinu bei apskritai platesniame kultūriniame lauke. Jos raidos tendencijoms būdingos sąsajos su bendresniais kultūros virsmis ir procesais. Visgi, siekiant geresnių fotografijos srities vystymosi ir darnios raidos rezultatų, tikslinga ir net būtina išsaugoti autonominių fotografijos srities finansavimą, bet taip pat įtraukti šia medija paremtus projektus į kitų programų imtį. Ypač rekomenduotina prioretizuoti fotografijos, kaip ir kitų vizualiųjų menų, krypties projektus atminties institucijų sklaidos programoje, skirtoje laikinoms parodoms finansuoti. Tai, kad muziejai ir archyvai yra finansiškai beveik

neskatinami rengti parodų (o tai yra tiesioginė jų funkcija), yra didžiulė problema, turinti pasekmių ne tik pačių institucijų veiklai, bet ir apskritai visam vizualiųjų menų laukui.

2.4. Poveikio kitoms sritims (švietimui, socialinei aplinkai, sveikatos apsaugai, ekonomikai ir kita) atžvilgiu

Fotografijos srities poveikis švietimui, socialinei aplinkai, sveikatos apsaugai, ekonomikai pan. yra tiesiogiai susijęs su bendromis valstybėje taikomomis kultūros politikos strategijomis, numatančiomis kultūros vaidmenį visuomenėje. Jose deklaruojama, kad *kultūra kuria vertę, duoda ilgalaikę, daugybinę naudą, stiprina visuomenės tapatybę, kuria tvarią valstybę, skatina ekonomikos augimą, tarptautinį konkurencingumą, socialinę ir dvasinę gerovę*.⁴ Fotografijos srities produktai taikomi švietime, edukacijoje, prisideda prie regioninės atskirties mažinimo, taip pat ši sritis labai palanki kurtis ir veikti kūrybinėms industrijoms, yra plačiai taikoma vystant inovacijas. Fotografijos srities projektai yra svarbus socialinės atskirties mažinimo instrumentas, ir tai įrodo neretas įvairių bendruomenių, socialinių, smulkių regioninių įstaigų dalyvavimas LKT fotografijos srities finansavimo konkursuose.

3. Fotografijos srities raidos apibrėžimas

Fotografija sritis, kaip kultūrinis reiškinys, yra integrali vizualiųjų menų dalis, kuri, nepaisant technologinių ir praktikų savitumų, atspindi ir kuria bendruosius kultūros pokyčius. Jos raidą iš kitų vizualaus meno sričių išskiria tik technologinė specifika. Srities raidą siūloma vertinti kaip bet kurį kitą ekonominį fenomeną, kurio gera arba bloga padėtis matuojama gamintojų (kūrėjų) ir galutinės produkcijos (proceso) sumažėjimu arba prieaugiu.

3.1. Fotografijos srities Proceso ir Projekto stebėsenos vertinimo kriterijai, duomenys, duomenų šaltiniai

- *Kuriančių šioje srityje menininkų kiekis.* Duomenų šaltiniai: kūrėjų, deklaruojančių fotografiją kaip savo kūrybinę veiklą, kiekiai asocijuotose struktūrose – Lietuvos fotomenininkų sąjungos narių skaičius, Lietuvos spaudos fotografų klubo narių skaičius, meno kūrėjų registras; LKT individualioms ir edukacinėms stipendijoms pateikiamų projektų autorių kiekis.

⁴ Kultūra 2030. Kultūros politikos kryptys, in: 2–20.pdf https://lrkm.lrv.lt/uploads/lrkm/documents/files/Kult%C5%A-Bra%202030_%20projektas_2018-1

- *Proceso veiklomis sukuriamų produktų (kūrinių, parodų, leidybos, festivalių) kiekis.* Duomenų šaltiniai: fotografijos srities LKT finansuotų projektų ir individualių stipendijų ataskaitų stebėseną ir kiekybinę statistiką; ES programoje *Kūrybiška Europa* dalyvaujančių fotografijos srities operatorių projektų monitoringas.
- *Menotyrinių ir mokslinių srities tyrimų kiekis.* Duomenų šaltiniai: LKT paremtų projektų ataskaitų apie sklaidą stebėseną; humanitarinių mokslų krypties apgintų disertacijų fotografijos temomis monitoringas (VDA, LKTI, LMT duomenų bazės); bendra rezultatų stebėseną su kitais mokslą ir žiniasklaidą remiančiais fondais (Lietuvos mokslo taryba, Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondas ir kt.).
- *Kultūros produktų komercializacija, finansinės vertės, meno rinkos aktyvumas arba pasyvumas.* Duomenų šaltiniai: komercinių galerijų, aukcionų, meno mugių metų veiklos rodikliai. Nors pastarieji duomenys nėra lengvai prieinami, juos tikslingai renkant meno rinkos dalyvių apklausos būdu būtų gauti svarbūs rezultatai); LKT finansuotų projektų veiklos ataskaitų monitoringas (dalyvavimas tarptautinėse mugėse, parodos komercinėse galerijose), LR statistikos duomenų bazė, LRKM atviri duomenys (muziejinių rinkinių pildymo statistika).

3.2. Fotografijos srities Proceso ir Projekto kokybės vertinimo rodikliai

- *Kuriančių šioje srityje menininkų kiekis. Kuriančių šioje srityje menininkų aktyvumas.* Nurodomas asmenų, užsiimančių kūrybine veikla fotografijos srityje, kiekis per ataskaitinius metus. Taip pat nurodomas asmenų, užsiimančių kūrybine veikla fotografijos srityje, aktyvumas per ataskaitinius metus. Rezultatai pateikiami kiekybiškai.
- *Proceso veiklomis sukuriamų produktų kiekis (kūrinių, parodų, leidybos, festivalių).* Nurodomas fotografijos srities Proceso veiklų ir jomis sukuriamų produktų kiekis per ataskaitinius metus. Rezultatai pateikiami kiekybiškai, galimas ekspertinis kokybinis vertinimas.
- *Fotografijos srities Proceso ir Projekto vertinimas žiniasklaidoje, menotyriniuose ir moksliniuose tyrimuose.* Nurodomi fotografijos srities Proceso veiklų paminėjimai Lietuvos ir užsienio šalių žiniasklaidoje per ataskaitinius metus. Išskiriamas mokslinių straipsnių kiekis. Taip pat nurodomi fotografijos srities Proceso ir Projekto moksliniai tyrimai, jų dinamika. Rezultatai pateikiami kiekybiškai. Galimas ekspertinis kokybinis vertinimas.
- *Kultūros produktų komercializacija, finansinės vertės, meno rinkos aktyvumas arba pasyvumas.* Nurodomi ne specifiniai, o bendri kultūros srities komercinių operatorių ekonominės veiklos rodikliai. Rezultatai pateikiami kiekybiškai.

4. Fotografijos srities Proceso ir Projekto vertinimo ir stebėsenos metodai

Fotografijos srities stebėseną ir vertinimą vykdomi keliais metodais:

1. Kiekybinių duomenų rinkimas ir stebėseną, remiantis turimais duomenų šaltiniais;
2. Kokybinis ekspertinis vertinimas, taikomas fotografijos srities Proceso ir Projekto veiklą, fotografijos srities Proceso ir Projekto vertinimo žiniasklaidoje, menotyriniuose ir moksliniuose tyrimuose kokybinei analizei, taip pat atskirų projektų vertinimui ir konkursiniam finansavimui;
3. Tarpšritinė lyginamoji analizė taikoma nustačius vienodus vertinimo kriterijus ir rodiklius įvairioms vizualaus meno sritims.

5. Fotografijos srities Proceso ir Projekto poveikis kitiems su fotografijos srities Proceso ir Projektu susijusiems reiškiniams, kokybės vertinimo kriterijai ir rodikliai

Fotografijos srities Proceso ir Projekto poveikis su fotografijos srities Proceso ir Projektu susijusiems reiškiniams yra atliekamas lyginamosios analizės būdu, kai susijusių sričių vertinimui yra taikomi atitinkami vertinimo kriterijai ir rodikliai, nustatyti šiame darbe.

Šaltiniai

Rethinking photography I + II. Narration und neue Reduktion in der Fotografie, ed. Ruth Horak, Fotohof edition / Forum Stadtpark, 2003

Vilém Flusser, Towards A Philosophy of Photography, ed. Derek Bennett, Göttingen: European Photography, 1984

Mazūraitė–Novickienė Ieva, [daktaro disertacija] „Medijos sampratos kaitos problema sovietinėje Lietuvos fotografijoje“, Vilnius, 2017.

Valiulis Skirmantas, Žvirgždas Stanislovas. Fotografijos slėpiniai, Vilnius: Lietuvos fotomenininkų sąjungos Fotografijos fondas, 2002.

Kultūra 2030. Kultūros politikos kryptys, in: https://lrkm.lrv.lt/uploads/lrkm/documents/files/Kult%C5%ABra%202030_%20projektas_2018-12-20.pdf

<https://www.muziejai.lt/Index.lt.asp>

<http://kurybiskaeuropa.eu/>

Lietuvos kultūros tarybos statistika, 2014–2019 m.

Santrauka

1. Fotografijos srities apibrėžimas

Fotografija yra nejudžių techninių vaizdų kultūra, kurios subjektai yra kūrėjai (fotografai, menininkai, mėgėjai) ir vartotojai (žiūrovai, adresatai). Fotografijos srities tikslas – aukštos meninės vertės kūryba. Fotografijos srities procesams įtakos turi technologijų, praktikų ir meno raida.

2. Fotografijos srities veiklų sąrašas

- Kūrybinis procesas (meno kūrinį produkavimas ir prodiusavimas).
- Kūrybos procesų ir produktų komunikavimas ir sklaida (parodos, knygos, pristatymai, festivaliai, rezidencijos ir kt. kultūrinės raiškos formatai).
- Kūrybos procesų (produktų) tyrimai ir kaupimas (kritika, menotyrinė analizė, teorija, moksliniai tyrimai, archyvavimas, kolekcionavimas).
- Kūrybos procesų (produktų) komercializacija, dalyvavimas atviroje meno rinkoje (meno galerijų, agentūrų, aukcionų tinklas, meno kūrėjų ir produktų reitingavimas ir indeksai).

3. Fotografijos srities produktų ir paslaugų sąrašas

Fotografijos srities **produktai**: nuotraukos (visų rūšių negatyvai, visų rūšių ir tipų atspaudai, skaitmeniniai atvaizdai), nuotraukų parodos (ekspozicijos tam pritaikytose, specializuotose viešose erdvėse ir virtualios parodos), fotografiniai leidiniai (albumai, fotoknygos, fotopasakojimai, atspausdinti ir virtualaus pavidalo), fotografijos festivaliai (fotografų seminaras Nidoje, fotografijos festivalis „Kaunas photo“, kiti fotofestivaliai, specifinis tik fotografijos sričiai būdingas festivalinės kultūros žanras – „portfolio“ peržiūros).

4. Fotografijos srities raidos apibrėžimas

Fotografijos sritis, kaip kultūrinis reiškiny, yra integrali vizualiųjų menų dalis, kuri, nepaisant technologinių ir praktikų savitumų, atspindi ir kuria bendruosius kultūros pokyčius. Jos raidą nuo kitų vizualiojo meno sričių skiria tik technologinė specifika. Srities raidą siūloma vertinti kaip bet kurį kitą ekonominį fenomeną, kurio gera arba bloga padėtis matuojama gamintojų (kūrėjų) ir galutinės produkcijos (proceso) sumažėjimu arba prieaugiu.

5. Fotografijos srities projekto apibrėžimas

Profesionaliosios fotografijos srities kūrybos (profesionalių kūrėjų, teoretikų, auditorijos ir kt.) atžvilgiu

Fotografijos procesuose veikia ir produktus kuria įvairių profesionalų būrys: fotožurnalistai, reklaminės, mados fotografijos kūrėjai, meninės fotografijos ir kitas profesionalaus fotografavimo paslaugas teikiantys kūrėjai. Jų sukuriami produktai – nuotraukos – dalyvauja kompleksiniuose komunikaciniuose diskursuose. Profesionalių kūrėjų kūryba, stebima, analizuojama, tyrinėjama kuratorių, menotyrininkų, teoretikų ir kolekcionierių, patenka į tolesnius (antrinius) komunikacinius diskursus. Auditorija dažniausiai yra galutinis sukuriamo produkto vartotojas ir adresatas. Tiek fotografijos tyrėjai, tiek vartotojai dažniausiai nėra specifiniai, jie bendri kultūros lauko veikėjai, aktualūs visų menų atstovams.

Mėgėjų kūrybos (kūrėjų, auditorijos ir kt.) atžvilgiu

Fotografijos medija – atvira ir demokratiška, dėl nuolatinio technologinio tobulėjimo ir prisitaikymo prie vartotojų poreikių yra patraukli dideliame kūrėjų būriui ir jos naudojimas auga nepamatuojamomis apimtimis. Dėl tokio masinio paplitimo akivaizdu, jog fotografijas kuria ir aukštos meninės kokybės gali pasiekti nebūtinai profesionalūs fotografai, bet ir mėgėjai. Ne veltui greta profesionalius fotografus vienijančių asociacijų, lygiai taip pat gajai fotomėgėjų draugijų veiklos tradicija. Ypač jų gausa ir aktyvumas išaugo dėl bendruomenių, susiburiančių socialiniuose tinkluose. Neretai nutinka taip, kad per intensyvią praktiką ir domėjimąsi fotografijos technika mėgėjų kūryba virsta profesionalia. Kaip ir profesionalai, mėgėjai dažniausiai fotografijas kuria komunikacijos su auditorija tikslais. Tačiau, kalbant apie mėgėjišką fotografiją, svarbu atkreipti dėmesį į abipusį kūrėjo ir auditorijos artimumą, kitaip tariant, tiek kūrėjas, tiek žiūrovas nesunkiai keičiasi vaidmenimis. Mėgėjiškos kūrybos sklaidai netaikomas ekspertinis vertinimas.

Vizualiojo meno kūrybos (kūrėjų, teoretikų, auditorijos ir kt.) atžvilgiu

Fotografija yra vizualiojo meno sritis, kurios kūrėjai, vertintojai ir auditorija veikia bendrame lauke su kitais menais: daile, tarpdisciplininiais menu, kinu bei bendrai platesniu kultūriniu kontekstu. Jos raidos tendencijoms charakteringas sąsajos su bendresniais kultūros virsmis ir procesais. Visgi, siekiant geresnių fotografijos srities vystymosi ir darnios raidos rezultatų, yra tikslinga ir net būtina išsaugoti autonominių fotografijos srities sritinį finansavimą, bet taip pat įtraukti šia medija paremtus projektus į kitų programų imtį. Ypač rekomenduotina prioretizuoti fotografijos, kaip ir kitų vizualiųjų menų, krypties projektus atminties institucijų sklaidos programoje, skirtoje laikinoms parodoms finansuoti. Tai, kad muziejai ir archyvai yra finansiškai beveik neskatinami rengti parodų (kas yra tiesioginė jų funkcija), yra didžiulė problema, turinti pasekmių ne tik pačių institucijų veiklai, bet ir apskritai visam vizualiųjų menų laukui.

Poveikio kitoms sritims (švietimui, socialinei aplinkai, sveikatos apsaugai, ekonomikai ir kt.) atžvilgiu

Fotografijos srities poveikis švietimui, socialinei aplinkai, sveikatos apsaugai, ekonomikai pan. yra tiesiogiai susijęs su bendromis valstybėje taikomomis kultūros politikos strategijomis, numatančiomis kultūros vaidmenį visuomenėje. Jose deklaruojama, kad: „kultūra kuria vertę, duoda ilgalaikę, daugybinę naudą, stiprina visuomenės tapatybę, kuria tvarią valstybę, skatina ekonomikos augimą, tarptautinį konkurencingumą, socialinę ir dvasinę gerovę“ („Kultūra 2030. Kultūros politikos kryptys“).

Fotografijos srities sukuriama produktai taikomi švietime, edukacijoje, prisideda prie regioninės atskirties mažinimo, taip pat ši sritis labai palanki kurtis ir veikti kūrybinėms industrijoms, yra plačiai taikoma vystant inovacijas. Fotografijos srities projektai svarbūs socialinės atskirties mažinimo instrumentas ir tai įrodo neretas įvairių bendruomenių, socialinių, smulkių regioninių įstaigų dalyvavimas Lietuvos Kultūros tarybos fotografijos srities finansavimo konkursuose.

6. Fotografijos srities raidos kokybės vertinimo kriterijai

Eil. Nr.	Kriterijaus pavadinimas	Kriterijaus aprašymas	Matavimo vienetas
1.	Kuriančių šioje srityje menininkų kiekis	Duomenų šaltiniai: kūrėjų, deklaruojančių fotografiją kaip savo kūrybinę veiklą, kiekiai asocijuotose struktūrose – Lietuvos fotomenininkų sąjungos narių skaičius, Lietuvos spaudos fotografų klubo narių skaičius, meno kūrėjų registras; Lietuvos kultūros tarybos individualioms ir edukacinėms stipendijoms pateikiamų projektų autorių kiekis. Kriterijus rodo srityje kuriančių menininkų kiekio tendencijas.	Kiekis matuojamas vnt.
2.	Proceso veiklų sukuriamų produktų (kūrinių, parodų, leidybos, festivalių) kiekis	Duomenų šaltiniai: fotografijos srities Lietuvos kultūros tarybos finansuotų projektų ir individualių stipendijų ataskaitų stebėseną ir kiekybinę statistiką; ES programoje „Kūrybiška Europa“ dalyvaujančių fotografijos srities operatorių projektų stebėseną. Kriterijus rodo sukuriamų srities produktų kiekio dinamiką.	Kiekis matuojamas vnt.
3.	Menotyrinių ir mokslinių srities tyrimų kiekis	Duomenų šaltiniai: Lietuvos kultūros tarybos paremtų projektų ataskaitų apie sklaidą stebėseną; humanitarinių mokslų krypties apgintų disertacijų fotografijos temomis stebėseną (Vilniaus dailės akademijos, Lietuvos kultūros tyrimų instituto, Lietuvos mokslo tarybos duomenų bazės); bendras rezultatų monitoringas su kitais mokslų ir žiniasklaidą remiančiais fondais (Lietuvos mokslo taryba, Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondas ir kt.). Kriterijus parodo fotografijos srities refleksijų, apibendrinimų dinamiką.	Kiekis matuojamas vnt.
4.	Kultūros produktų komercializacija, finansinės vertės, meno rinkos aktyvumas arba pasyvumas	Duomenų šaltiniai: komercinių galerijų, aukcionų, meno mugių metų veiklos rodikliai. Nors pastarieji duomenys nėra lengvai prieinami, tačiau juos tikslingai renkant meno rinkos dalyvių apklausos būdu, būtų gauti svarbūs rezultatai; Lietuvos kultūros tarybos finansuotų projektų veiklos ataskaitų stebėseną (dalyvavimas tarptautinėse mugėse, parodos komercinėse galerijose), LR statistikos duomenų bazė, LR kultūros ministerijos atviri duomenys (muziejinių rinkinių pildymo statistika). Kriterijus parodo meno rinkos aktyvumą.	Mato vienetas – finansinių lėšų apyvartos

7. Fotografijos srities raidos kokybės rodikliai

Eil. Nr.	Rodiklio pavadinimas	Rodiklio aprašymas	Matavimo vienetas
1.	Kuriančių šioje srityje menininkų kiekis. Kuriančių šioje srityje menininkų aktyvumas	Nurodomas asmenų, užsiimančių kūrybine veikla fotografijos srityje, kiekis per ataskaitinius metus. Taip pat nurodomas asmenų, užsiimančių kūrybine veikla fotografijos srityje, aktyvumas per ataskaitinius metus. Rezultatai pateikiami kiekybiškai.	Kiekis matuojamas vnt.
2.	Proceso veiklų sukurtų produktų kiekis (kūrinių, parodų, leidybos, festivalių)	Nurodomas fotografijos srities proceso veiklų ir jų sukurtų produktų kiekis per ataskaitinius metus. Rezultatai pateikiami kiekybiškai, galimas ekspertinis kokybinis vertinimas.	Kiekis matuojamas vnt. Atliekant ekspertinį vertinimą – balais
3.	Fotografijos srities proceso ir projekto vertinimas žiniasklaidoje, menotyrimuose ir moksliniuose tyrimuose	Nurodomas fotografijos srities proceso veiklų paminėjimų Lietuvos ir užsienio šalių žiniasklaidoje kiekis per ataskaitinius metus. Išskiriamas mokslinių straipsnių kiekis. Taip pat nurodomi fotografijos srities proceso ir projekto moksliniai tyrimai, jų dinamika. Rezultatai pateikiami kiekybiškai. Galimas ekspertinis kokybinis vertinimas.	Kiekis matuojamas vnt., tai parodo procesų refleksijos intensyvumą. Atliekant ekspertinį vertinimą – balais. Įvertinama straipsnių, tyrimų, atsiliepimų, viešų vertinimų, sklaidos žiniasklaidoje kokybė
4.	Kultūros produktų komercializacija, finansinės vertės, meno rinkos aktyvumas arba pasyvumas	Nurodomi ne specifiniai, o bendri kultūros srities komercinių operatorių ekonominės veiklos rodikliai. Rezultatai pateikiami kiekybiškai.	Matuojama meno rinkos apyvarta. Kiekis nurodomas piniginių lėšų suma

Fotografijos srities raidos vertinimo kriterijai nustatyti siekiant išryškinti kritinius proceso taškus, kurie leistų identifikuoti srities tendencijas, poreikius, kylančias problemas. Kriterijus atspindi ir išreiškia kiekybinėmis apimtimis rodikliai. Tam, kad šie kriterijai parodytų ne tik statistinius skaičius, bet ir atskleistų srities dinamiką, būtina vykdyti ilgalaikę stebėseną ir surinktų duomenų kokybinę-ekspertinę analizę.

8. Fotografijos srities projekto kokybės vertinimo kriterijai

Eil. Nr.	Kriterijaus pavadinimas	Kriterijaus aprašymas	Matavimo vienetas
1.	Fotografijos srities sukuriamų produktų arba projektų (kūrinių, parodų, leidybos projektų, festivalių) meninė, kultūrinė kokybė	Fotografijos srities proceso veiklų ir jų sukuriamo produkto kokybės ekspertinis vertinimas. Meninė, kultūrinė kokybė apima tokius projektų aspektus kaip aktualumas, naujoviškumas, atlikimo arba įgyvendinimo profesionalumas, meniškumas, istorinė vertė.	Vertinama balais. Iš 100 proc. – 50 proc.
2.	Fotografijos srities sukuriamų produktų arba projektų (kūrinių, parodų, leidybos projektų, festivalių) vadybinė kokybė (organizacinis profesionalumas, projekto parengtumas)	Fotografijos srities proceso veiklų ir jų sukuriamo produkto kokybės ekspertinis vertinimas. Vertinamas projekto paraiškos parengtumas, kurį parodo projekto pristatymo konkretumas ir sąmatos pagrįstumas (t. y. susietumas su numatomomis veiklomis, pagrįstais numatomų išlaidų skaičiavimais), pamatuotas planavimas ir profesionalus įgyvendinimo administravimas.	Vertinama balais. Iš 100 proc. – 30 proc.
3.	Fotografijos srities sukuriamų produktų arba projektų (kūrinių, parodų, leidybos projektų, festivalių) poveikis visuomenei (įtraukumas, auditorijos tikslingumas arba sąlygojama plėtra)	Fotografijos srities proceso veiklų ir jų sukuriamo produkto kokybės ekspertinis vertinimas. Vertinamas projekto rengėjų komunikacinis planas ir strategijos, gebėjimas pritraukti tikslią auditoriją, ją išplėsti. Projekto vertė didėja, jei į projekto veiklas įtraukiamos visuomenės grupės, kurioms kokybiškos kultūros paslaugos neprieinamos (pvz., regionuose) arba bendrai stokojama kultūros paslaugų vartojimo įgūdžių.	Vertinama balais. Iš 100 proc. – 10 proc.
4.	Fotografijos srities sukuriamų produktų arba projektų (kūrinių, parodų, leidybos projektų, festivalių) tinkliškumo, partnerysčių, tarptautiškumo, sklaidos vertinimas	Fotografijos srities proceso veiklų ir jų sukuriamo produkto kokybės ekspertinis vertinimas. Vertinama projekto bendradarbiavimo kokybė, kiek į jo įgyvendinimą įtraukiami partneriai, dalijimasis patirtimis ir žiniomis. Tiek vietinės, tiek tarptautinės partnerystės vienodai reikšmingos. Srities raidai svarbus glaudus ir tolygus bendradarbiavimas tarp centro ir periferijos. Todėl tinkliškumo vertinimo svoris tuo didesnis, kuo bendradarbiavimas intensyvesnis.	Vertinama balais. Iš 100 proc. – 10 proc.

Fotografijos srities vertinimo kriterijai remiasi bendraisiais kultūros projektų vertės nustatymo principais: **meninė, kultūrinė kokybė, profesionalus įgyvendinimas, poveikis visuomenei ir bendradarbiavimo, dalijimosi žiniomis intensyvumas**. Projekto vertinimo kriterijai parodo fotografijos srities proceso ir jo atspindžio, t. y. konkrečių projektų, kokybinį lygį. Vertinimo kriterijai sutampa su rodikliais, kuriais remiantis vertinamos ir matuojamos konkrečios projektų paraiškos ir jų ataskaitos.

9. Fotografijos srities projekto kokybės rodikliai

Eil. Nr.	Rodiklio pavadinimas	Rodiklio aprašymas	Matavimo vienetas
1.	Fotografijos srities sukuriamų produktų arba projektų (kūrinių, parodų, leidybos projektų, festivalių) meninė, kultūrinė vertė	Vertinama projekto meninė, kultūrinė, istorinė vertė, taip pat projekto specifinis poveikis fotografijos sričiai ir bendram kultūros laukui.	Vertinama balais. Iš 100 proc. – 50 proc.
2.	Fotografijos srities sukuriamų produktų arba projektų (kūrinių, parodų, leidybos projektų, festivalių) vadybinė kokybė	Vertinamas projekto parengtumas, sąmatos konkretumas, paraiškos pateikimo kokybė, organizatorių patirtis ir vadybinis profesionalumas. Įvertinamas finansinės ataskaitos pagrįstumas.	Vertinama balais. Iš 100 proc. – 30 proc.
3.	Fotografijos srities sukuriamų produktų arba projektų (kūrinių, parodų, leidybos projektų, festivalių) poveikio visuomenei vertinimas	Vertinamas projekto poveikis bendruomenėms, platesnei visuomenei, įtraukumas. Jei projektas skiriamas siauresnei auditorijai, poveikis matuojamas jos plėtra. Įvertinama projekto ataskaitoje atsispindinti įgyvendinto projekto sklaida.	Vertinama balais. Iš 100 proc. – 10 proc.
4.	Fotografijos srities sukuriamų produktų arba projektų (kūrinių, parodų, leidybos projektų, festivalių) tinkliškumas, tarptautiškumas, sklaida už kultūrinio centro ribų	Vertinamas projekto partnerysčių stiprumas, bendradarbiavimo intensyvumas, tarptautiškumas, tęstinumas. Bendras projekto įgyvendinimas su užsienio ir (arba) regionų operatoriaus projektui suteikia didesnės vertės.	Vertinama balais. Iš 100 proc. – 10 proc.
5.	Fotografijos srities sukuriamų produktų arba projektų (kūrinių, parodų, leidybos projektų, festivalių) kiekybinis rodiklis	Vertinami projekto įgyvendinimo metu pasiekti kiekybiniai rodikliai: lankytojų, edukacinių užsiėmimų dalyvių skaičius, leidinių tiražas ir jų išplatavimo kiekiai. Taip pat gali būti skaičiuojami projekto dalyvių skaičius, atsizvelgiant į amžių ir lytį.	Kiekis matuojamas vnt.

Iki šiol Lietuvos kultūros tarybos projektų vertinimo rodikliai apsiribodavo kiekybiniais vertinimais. Ekspertai, vertinantys paraiškas ir rekomenduojantis skirti ar neskirti lėšas projektui įgyvendinti, projektų įgyvendinimo ataskaitų nevertina. Siekiant padidinti projektų matavimo gylį ir kokybę, vertėtų atlikti ir išsamesnę kokybinę rezultatų analizę, o ataskaitos formą susieti su paraiškos formoje prašoma pateikti informacija, ją papildant pasiektais rezultatais bei projekto organizatorių įsivertinimu. Rezultatų stebėsenai galėtų būti pasitelkiami paraiškas vertinę ekspertai. Tačiau įpareigojimas ekspertams stebėti projektus ir teikti ataskaitas dėl kokybės nerekomenduojamas, nes tokia kontrolė neskaitina pasitikėjimo kultūros operatoriais.

Kultūra^τ

www.kulturostyrimai.lt